

OGÓLNOŚWIATOWY DZIEŃ GIS-U

Mieczysław Kunz

Instytut Geografii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

STRESZCZENIE: W artykule omówiono inicjatywę Ogólnoswiatowego Dnia GIS-u (*GISDay*) obchodzonego corocznie w wielu krajach świata, w tym także od samego początku w Polsce. Celem Dnia GIS-u jest rozpowszechnianie wiedzy na temat systemów informacji geograficznej (GIS), technologii, za pomocą której geografia zmienia i podbija świat. Szczegółowo scharakteryzowano obchody Dnia Gis-u w Polsce i w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2000–2006.

1. WPROWADZENIE

Współczesne wykorzystanie nowych technologii informatycznych (a systemy informacji geograficznej wciąż należą w Polsce do nowoczesnych technologii) wymaga, aby przez cały okres ich wdrażania w praktykę gospodarczą bardzo wiele uwagi poświęcić na promowanie tych rozwiązań szerokiemu gronu użytkowników (obecnych i przyszłych) i wszystkim innym zainteresowanym. Znakomity efekt można uzyskać poprzez regularne (coroczne) organizowanie bezpłatnych seminariów czy dni otwartych w instytucjach branżowych, podczas których praktycy (specjaliści różnych profesji) pokazują innym, jak wykorzystuje się systemy informacji geograficznej w różnych dziedzinach zastosowań – od najbardziej dzisiaj powszechnych do najbardziej specjalistycznych. Rolę taką doskonale spełnia inicjatywa Ogólnoswiatowego Dnia Systemów Informacji Geograficznej nazywana już powszechnie Dniem GIS-u czy *GISDay*.

Systemy informacji geograficznej są najbliższą przyszłością geografii (i wszystkich dyscyplin czy branż związanych z przestrzenią), a ich wykorzystanie jest z jednej strony nieuchronne (stąd inicjatywa, aby GIS „wschodził pod strzechy”), a z drugiej wymaga jednak ciągłego śledzenia nowych rozwiązań, pionierskich wdrożeń i nowatorskich zastosowań. Inicjatywa Dnia GIS-u doskonale wkomponowuje się, jako element uzupełniający, w proces dydaktyczny z zakresu Podstaw GIS realizowany na wszystkich kierunkach kształcenia związanych z przestrzenią i jej wykorzystaniem.

2. HISTORIA I ZAŁOŻENIA DNIA GIS-U

Twórcą i pomysłodawcą Ogólnoswiatowego Dnia GIS-u jest założyciel i prezes firmy ESRI¹ – Jack Dangermond. Pierwsze obchody tego dnia odbyły się 18 listopada 1999 roku, równocześnie w kilkunastu krajach świata. Od pierwszych prezentacji obserwuje się intensywny przyrost krajów i ośrodków organizujących to przedsięwzięcie. Coroczne

¹ Firma ESRI (Environmental Systems Research Institute) powstała w 1969 roku w Redlands (Kalifornia) w Stanach Zjednoczonych, jako jedna z pierwszych firm konsultingowych specjalizujących się początkowo analizach użytkowania ziemi.

obchody Dnia GIS-u przypadają zawsze na drugą bądź третią środę listopada w ramach Narodowego Tygodnia Świadomości Geograficznej². Dzień GIS-u od 1999 roku doskonale uzupełnia Tydzień Świadomości Geograficznej o nowoczesną technologię, która w ostatnich latach zmieniła geografę.

Nadrzędnym celem Dnia GIS-u jest rozpowszechnianie wiedzy na temat systemów informacji geograficznej. Podczas rozmaitych wystąpień, prezentacji czy wystaw (bezpłatnych) osoby zajmujące się praktycznie geoinformatyką pokazują wszystkim zainteresowanym jak wykorzystywać informację geograficzną w połączeniu z technologią informatyczną, jakie znaczenie ma ta technologia w życiu codziennym i jak jest ona dzisiaj stosowana oraz jakie będzie jej wykorzystanie w najbliższej przyszłości. Mottem przewodnim całej tej inicjatywy jest hasło „Odkrywać świat przez GIS”. Dzień GIS-u nie ma charakteru konferencji naukowej (i raczej takiej nie powinien mieć), podczas wystąpień pokazywane są praktyczne zastosowania (a nie teoretyczne dywagacje), prelegenci ze względu na szeroki wachlarz specjalności reprezentowanych przez uczestników posługują się językiem wyjątkowo zrozumiałym dla wszystkich (a nie hermetycznym językiem specjalistycznym) i wstęp jest bezpłatny (obecnie udział w konferencjach i sympozjach wiąże się z dużymi kosztami). Wydaje się, że dzięki takim założeniom i przyjętym procedurom inicjatywa Dnia GIS-u jest wyjątkowo dobrze przyjęta i postrzegana, rozwija się wyjątkowo intensywnie i z dużym sukcesem.

Ubiegłoroczny Dzień GIS-u (15 listopada 2006) obchodzony był w 87 krajach świata (przyrost o 13 krajów względem roku 2005) położonych na sześciu kontynentach (rys. 1). W Stanach Zjednoczonych sympozja organizowane były we wszystkich 50 stanach. Spotkania i prezentacje odbywają się równocześnie w wielu krajach niezależnie od ich poziomu technologicznego, zamożności czy szerokości geograficznej. Według oficjalnych statystyk w imprezach związanych z Dniem GIS-u w 2006 roku uczestniczyło ponad milion uczestników. Tegoroczny Dzień GIS-u odbędzie 14 listopada 2007 roku.

Rys. 1. Lokalizacja Dnia GIS-u na świecie w 2006 roku (źródło: www.gisday.com)

Obchody Dnia GIS-u mimo dosyć krótkiej historii (8 lat) przyjmują różnorodną formułę i sposób organizacji. Do najczęstszych należą: pokazy i prezentacje oraz wystawy map

² Narodowy Tydzień Świadomości Geograficznej obchodzony jest corocznie w Stanach Zjednoczonych od 1987 roku. Celem tego tygodnia jest promowanie Towarzystwa Geograficznego, jako społeczności i organizacji oraz jego dorobku literaturowego, mającego ważne znaczenie w edukacji pokoleń.

i posterów. Z innych form upowszechniania wiedzy na temat GIS należą: konferencje, warsztaty oraz tzw. dni otwarte. Najciekawszymi są trzy pierwsze z wymienionych formuł. Spośród organizatorów najwięcej jest ośrodków akademickich (reprezentujących różne typy uczelni, także kół naukowych), szkół oraz przedstawicieli lokalnej administracji publicznej (głównie ośrodki geodezyjne i kartograficzne). Najrzadziej organizują to sympozjum firmy prywatne (a inicjatorem całego przedsięwzięcia jest firma prywatna). Bardzo ciekawą formułą jest Dzień GIS-u adresowany do najmłodszych – przedszkolaków i uczniów szkół podstawowych. Zazwyczaj proponuje się wtedy, aby dzieci (w przyszłości użytkownicy technologii GIS) zaprojektowały na dużych planszach wygląd miasta (projekt zagospodarowania przestrzennego), jego centrum lub swojej najbliższej okolicy. Najciekawsze projekty przekazywane są wtedy władzom miasta.

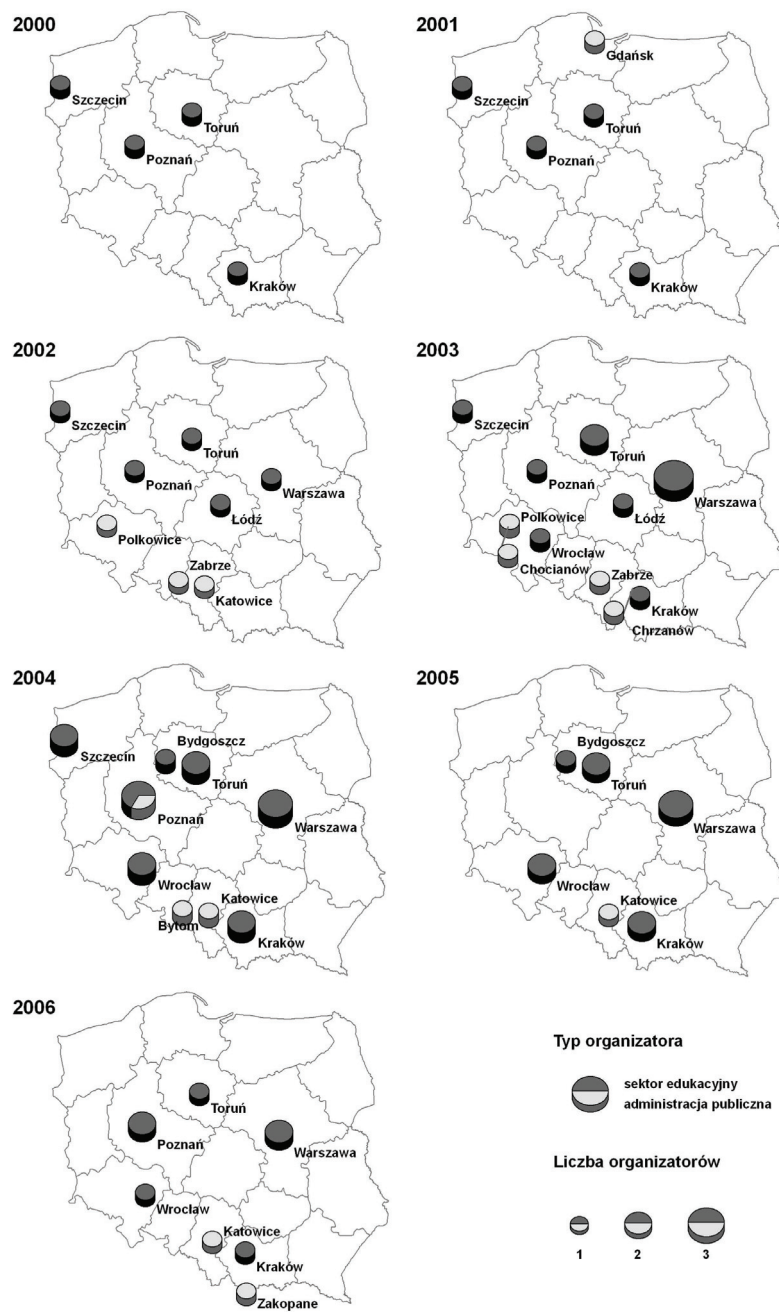
Od samego początku inicjatywy Dnia GIS-u powstał profesjonalny serwis internetowy (www.gisday.com) prowadzony przez firmę ESRI. Na stronie tej można sprawdzić najbliższe miejsce, gdzie możemy być uczestnikami obrad Dnia GIS-u, aktualny program w wybranych ośrodkach oraz dowiedzieć się jak ten dzień przebiega w innych krajach czy na innych kontynentach. Wszystkie ośrodki i instytucje chcące oficjalnie przyłączyć się do inicjatywy Dnia GIS-u powinny się na tej stronie zarejestrować.

Z punktu widzenia pomysłodawcy (ESRI Corporation) Ogólnoswiatowy Dzień GIS-u staje się współcześnie olbrzymim przedsięwzięciem marketingowym i logistycznym (obejmującym m.in. przesłanie materiałów promocyjnych do wszystkich organizujących ośrodków na świecie). Towarzyszy temu produkcja materiałów promocyjnych, plakatów, gadżetów i innych pamiątek związanych z GIS-em. Należy mieć nadzieję, że nie zabraknie w tych działaniach wytrwałości i pomysłowości oraz źródeł finansowania w kolejnych latach, a impreza ta nie zostanie skomercjalizowana w ogólnoswiatowym trendzie globalizacji.

3. DZIEŃ GIS-U W POLSCE

Polska od samego początku uczestniczy w tej formie propagowania wiedzy na temat systemów informacji geograficznej. W kilku miastach (głównie stolicach województw) w tę wybraną środę listopada prowadzone są prezentacje i prelekcje oraz wystawy map i posterów. Koordynatorem obchodów Dnia GIS-u w Polsce jest firma ESRI Polska³. W 2004 roku zorganizowano Dzień GIS-u w największej liczbie ośrodków (tab. 1). Od tego czasu obserwuje się jednak spadek liczby instytucji (z 17 do 9 dwa lata później), które w ten sposób chcą upowszechniać wiedzę na temat tej praktycznej i przyszłościowej technologii. W niektórych województwach nie odbywają się żadne imprezy propagujące geoinformatykę w tym wyznaczonym, wspólnym czasie (rys. 2). Charakterystyczny jest wysoki udział ośrodków akademickich w łącznej liczbie organizatorów. Z jednej strony, to cieszy, są bowiem instytucje, które kształcą przyszłych użytkowników, ale z drugiej – to jest niepokojące, że jednostki administracji publicznej czy firmy prywatne (które jednak istnieją na rynku) nie chcą pokazać swojej technologii i doświadczeń lub, co gorsza, nie mają co pokazać.

³ Firma ESRI Polska z siedzibą w Warszawie powstała w 1995 roku (www.esripolska.com.pl) i jest wyłącznym dystrybutorem produktów ESRI na Polskę.

Rys. 2. Rozkład przestrzenny sympozjów Dzień GIS-u w Polsce w latach 2000–2006

Tab. 1. Liczba i typ ośrodków organizujących Dzień GIS-u w Polsce w latach 2000–2006

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Liczba ośrodków organizujących Dzień GIS-u (w tym akademickich i szkół średnich)	4 (4)	5 (4)	8 (5)	15 (11)	17 (14)	11 (10)	9 (7)

4. DZIEŃ GIS-U W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM

Pierwsze obchody Światowego Dnia GIS-u w województwie kujawsko-pomorskim odbyły się w Toruniu 15 listopada 2000 roku. Zainicjował je Instytut Geografii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Pierwszy Dzień GIS-u cieszył się dużym powodzeniem (rys. 3a) i oprócz prezentacji oraz wystąpień odbyła się także wystawa posterów i map.

Od inauguracji Instytut Geografii UMK rokrocznie organizuje w podobnej formule to sympozjum, początkowo w starym budynku Instytutu (rys. 3b), a od 2006 roku w nowym gmachu Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi (rys. 3c). Prelegentami wystąpień są wysokiej klasy specjaliści z różnych ośrodków akademickich, centralnych, regionalnych i lokalnych instytucji rządowych oraz firm prywatnych. Prezentują oni wdrożenia systemów geoinformatycznych w swoich instytucjach, stan zaawansowania prac nad wybranymi projektami oraz praktyczne możliwości wykorzystania tych systemów i przyjętych rozwiązań. Stałą grupą wystawców i prelegentów są czołowi dostawcy oprogramowania geoinformatycznego w Polsce. Dystrybutorzy oprogramowania pokazują swoje najnowsze produkty, omawiają trendy rozwojowe oraz przykładowe wdrożenia nie tylko z Polski, ale i z całego świata.

W 2001 roku specjalnym gościem był prof. Henri Aalders z Uniwersytetu Technologicznego w Delft (Holandia), który oprócz wykładu wprowadzającego prowadził także trzydniowe, bezpłatne dla studentów i pracowników naukowych szkolenie teoretyczne z zakresu technologii GIS (*GIS Technology*) (rys. 3d). Szkolenie obejmowało następujące zagadnienia: koncepcja GEO-IT jako specjalizacji IT, standardy danych przestrzennych, jakość danych, GIS w Holandii, modelowanie przestrzenne oraz przyszły rozwój GIS. Kolejna edycja tego szkolenia (ale już bezpłatnie dla wszystkich zainteresowanych) organizowana wspólnie z Kujawsko-Pomorskim Centrum Badawczo-Szkoleniowym GIS w Toruniu odbyła się we wrześniu 2006 roku. Główny nacisk położony został na standaryzację i jakość danych przestrzennych.

W 2002 roku w ramach działań towarzyszących Dniu GIS-u zorganizowano intensywne, dwudniowe warsztaty komputerowe (20 godz. zajęć dydaktycznych) z zakresu „zaawansowanego wykorzystania MicroStation i MicroStation GeoGraphics” prowadzone przez Krzysztofa Trzaskulskiego z Bentley Systems Polska (rys. 3e). Szkolenie było bezpłatne dla studentów i pracowników naukowych, a każdy z uczestników otrzymał certyfikat ukończenia szkolenia wraz z akademicką wersją programu MicroStation w konfiguracji geoinżynierskiej.

W 2003 roku podczas Dnia GIS-u uroczystie podpisano porozumienie dotyczące powstania Centrum Badawczo-Szkoleniowego GIS w województwie kujawsko-pomorskim. Sygnatariuszami tego porozumienia byli: Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Wojewoda Kujawsko-Pomorski, Główny Geodeta Kraju, Rektorzy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu i Akademii Techniczno-Rolniczej

w Bydgoszczy oraz Prezes Toruńskiej Agencji Rozwoju Regionalnego w Toruniu. Obecnie Centrum to już funkcjonuje, a opis jego działalności znajduje się w kolejnym rozdziale. W 2005 roku Zarząd Geografii Wojskowej przygotował bardzo ciekawą i obszerną wystawę map wojskowych (rys. 3f).

Rys. 3. Dzień GIS-u na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu: a) stoisko z materiałami informacyjnymi, b) sala wykładowa w trakcie wykładów, c) uczestnicy w przerwie wykładów, d) szkolenie prowadzone przez prof. Henriego Aaldersa, e) uczestnicy szkolenia organizowanego przez Bentley Systems Polska, f) wystawa map przygotowana przez Zarząd Geografii Wojskowej

Już od samego początku organizacji tego przedsięwzięcia utworzono stronę internetową (www.gisday.umk.pl), na której można sprawdzić aktualny program, zgłosić większą grupę osób, a także zapoznać się z tym, co było przedstawiane w latach poprzednich łącznie

z bogatym materiałem fotograficznym. Strona ta dokumentuje całokształt aktywności Dnia GIS-u na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu.

W 2003 roku do grona ośrodków organizujących Dzień GIS-u przyłączył się Zespół Szkół Technicznych w Toruniu (dawniej Zespół Szkół Budowlanych i Elektrycznych), którego docelową grupą słuchaczy byli uczniowie gimnazjów oraz liceów z Torunia i regionu pragnący rozwinąć zagadnienia poznawane na lekcjach geografii i przyrody.

Z kolei Instytut Geografii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy zainaugurował Dzień GIS-u w Bydgoszczy w 2004 roku. Odbyło się wtedy otwarte seminarium dla wszystkich zainteresowanych poznaniem tej technologii i jej wykorzystania nie tylko w badaniach naukowych (www.geo.ukw.edu.pl/gisday/gisday.html), ale także w wybranych dziedzinach gospodarki narodowej.

Wielka szkoda, że w tych dwóch instytucjach zaprzestano (na razie w roku 2006) organizowania Dnia GIS-u. Inicjatywa była cenna i powodowała, że województwo kujawsko-pomorskie było wyraźnym centrum (poprzez seminaria w dwóch największych miastach regionu oraz dywersyfikację uczestników na studentów i dorosłych oraz uczniów) szerokiej promocji geoinformatyki w takiej formule w Polsce.

INTERNATIONAL GIS DAY

SUMMARY: In the article the idea of international GIS Day is described. GIS Day is celebrated every year in many countries in the world, also from, its beginning, in Poland. The aim of GIS Day is the distribution of knowledge concerning Geographical Information Systems (GIS), the technology which helps geography change and discover the world. Celebrations of GIS Day in Poland and in Kujawsko-Pomorskie region in 2000–2006 are described in detail.

Dane kontaktowe autora:

Mieczysław Kunz
Uniwersytet Mikołaja Kopernika
Instytut Geografii, Zakład Kartografii, Teledetekcji i GIS
ul. Gagarina 9, 87–100 Toruń
tel. (056) 611 25 66
e-mail: met@umk.pl